

Posudek vedoucího závěrečné práce

Vedoucí závěrečné práce: doc. Mgr. Anna

Vartecká, Ph.D.

Oponent závěrečné práce: MgA. Pavla Gajdošíková, Ph.D.

Autor závěrečné práce: Bc. Monika Kosinová

Obor:

Učitelství všeobecně vzdělávacích předmětů pro základní školy, střední školy a základní umělecké školy – výtvarná výchova

Akademický rok: 2022/ 2023

Název práce: Výšivka a aktivismus v současném umění.

Obsah a cíl práce

Diplomová práce sa zameriava na prieskum histórie vyšívania ako kreatívnej činnosti, ktorá bola, a do veľkej miery stále je, výrazne genderovo vymedzená a čítaná. Autorka Bc. Monika Kosinová sa pokúsila o skutočne širokospektrálny pohľad na historický, kultúrny a sociálny význam remeselnej vyšivky, pričom hlavným cieľom práce je kontextualizácia vyšivky s vybranými umeleckými, aktivistickými a feministickými hnutiami a autorstvom. Chcela predovšetkým poukázať na to, ako sa v tejto remeselnej forme vedome i podvedome odrážajú rôzne kultúrne, sociálne i rodové stereotypy, čo posúva vyšivku bližšie k sociálne angažovaným formám súčasného umenia. Práca preto narába s vypracovaným pomerne kultivovaným terminologickým slovníkom, vychádzajúcim zo štúdií kľúčových teoretických publikačných zdrojov, neraz veľmi aktuálnych.

Struktúra práce (členění kapitol, logická provázanost)

Štruktúra práce je postavená logicky, počnúc historickým mapovaním datovaným až ku dynastiám starovekej Číny, postupujúc ku stredovekému islamskému i kresťanskému svetu a napokon trochu nesúrodo prichádzame ku 20.storočiu. Tomu by prospelo formálne oddelenie samostatnou podkapitolou, aby sa razantnejšie uviedli a vykreslili rozdiely vo vnímaní sociálnych súvislostí vyšivky moderným a súčasným publikom. Ďalšie kapitoly *1.2 Zařazení vyšivky jako ženského řemesla do vysokého umění*; *1.3 Genderové stereotypy ve vyšívání* sa opierajú o kľúčové, dnes už klasické, diela (napr. Rozsiky Parker z 80.rokov minulého storočia o *Podvratnom stehu a utváraní ženskosti*, Cheryl Buckley *Vyrobeno v patriarchátu*, ai.). Dôraz je tu kladný hlavne na rozlišovanie medzi konceptom konštrukcie ženskosti, žitou ženskosťou, ženským ideálom a stereotypmi ženských rolí. Zmienené sú aj osobnosti a aspekty mužskej vyšivky, popierajúcej mnohé genderové klišé, ktoré toto remeslo stotožňujú s pojmami dekoratívnej, amatérskej, submisívnej činnosti. Postupne sa tak dostávame k prepojeniu textilného remesla, feminizmu a aktivizmu a predstavení autorstva, ktoré bude pre didaktickú i praktickú časť DP fungovať ako zdroj inšpirácie (Rufina Bazlova a Sofia Toskar, Katrin Mayer, Mare Tralla, hnutie Fuentes Rojas, skupina Arpilleras). Samostatná kapitola sa venuje aktivistickému hnutiu *Craftivism* vnímaného ako jemný protest proti sociálnym nerovnostiam, čiže menej agresívnu formu aktivizmu.

Didaktická časť analyzuje didaktickú radu troch výtvarných aktivít realizovaných vo vybranej skupine z 9.ročníka na ZŠ v Beroune. Vo všetkých troch príkladoch autorka využíva informácie zo svojej teoretickej časti výskumu, konzultuje svoju prácu s tímom školských psychológov a výchovných poradcov, pretože si je vedomá rizík, ktoré takéto témy so sebou nesú (kritická reflexia idealizácie a objektivizácie ženského tela, genderové stereotypy, identita a spoločnosť). I na základe reakcií

žiacťva na výuku je zrejmé, ako dôležité a očakávané takéto témy sú. Vnímam túto časť ako adekvátne pripravenú, vedenú a realizovanú. I tu sa autorka opiera o veľké množstvo príkladov z aktuálnej umeleckej scény, vyberá tak, aby ich projektmi oslovila práve túto generáciu a podnietila tak kritickejšiu diskusiu na hodinách.

Věcné zpracování (teoretické a metodologické zakotvení, náročnost tématu, inovativnost, přínos práce, formulace závěrů)

Teoretické a metodologické zakotvenie, náročnosť témy i aspekt inovatívnosti vnímam ako veľmi dobre uchopené. Nedošlo však zrejme z časových dôvodov ku záverečnej korektúre textu, ani k záverečnej možnosti dialógu o finálnej podobe práce. A tak žiaľ musím konštatovať moje veľké sklamanie nad úplne zbytočnými chybami a nedostatkami práce. Na mnohých miestach sa opakujú časti textu, zdvojujú sa informácie, dochádza k preklepom, nepresným formuláciám, (napríklad, keď autorka tvrdí, že feministické hnutie začína v 70.letoch 20.století - kap. 1.2, str.17; alebo tu v otázke zamieňa pojem *ideál ženskej krásy* za „*ideál krásy ženského pohlaví...*“, čo vyznieva až absurdne str. 65). Navzdory tematickému zameraniu práce autorka paradoxne niekoľkokrát volí generické maskulinum, doporučovala by som dávať si na tieto veci pozor, rodovo senzitívna komunikácia je v oblasti vzdelávania dôležitou aktuálnou hodnotou. Podobne i v úvode podkapitoly 2.2 (str. 63) je v kľúčových pojmoch definovaná *genderová identita* a *genderová rola*, pričom oba pojmy vychádzajú z dichotomického, alebo binárneho vymedzenia akcentujúceho len mužskú a ženskú identitu. V súčasnosti sa už ale oveľa častejšie operuje s širším spektrom rodových sebadefinícií, a ak má tento slovník pojmov fungovať dobre pre ďalšiu kritickú diskusiu so žiactvom, bolo by na mieste zväžiť jeho rozšírenie, alebo menej dichotomické vymedzenie.

Formulácia záverov v didaktickej časti DP vcelku dobre zhodnocuje priebeh a výsledky výuky, na konci teoretickej časti som formuláciu exaktnejších záverov trochu postrádala.

Autorská část (kontext českého i světového umění, reflexe vlastní tvorby, dokumentace uměleckých děl)

Praktická časť adekvátne prepája teoretický i didaktický rámec predchádzajúcich prístupov. Autorka si pomáha nedávno publikovanou knihou právničky Šárky Homfray *Proč jsme tak naštvané?*, ktorá sa zaoberá spoločenským postavením žien u nás v súčasnosti. Oceňujem zvlášť voľbu knihy s pomerne popularizačne vedeným textom, označujúcim veľmi presne, ironicky ale korektne dôvody stále pretrvávajúcej nerovnosti medzi ženami a mužmi v každodennom živote. Práve tu zaznievajú niektoré vety, ktoré k tomuto stavu žiaľ neustále prispievajú. Autorka DP sa rozhodla vyšíť znenie piatich kľúčových tém na placky červenou niťou, aby tak vyjadрила formu vlastného tichého protestu a snahy iniciovať diskusiu. Žiaľ nenachádzam zatiaľ dokumentáciu už realizovaných výšiviek, takže nedokážem posúdiť ich výtvarné, materiálne a formálne prevedenie, ale ideu tohto konceptu vnímam ako vhodnú a relevantnú.

Citácie a odkazy na literatúru sú v DP uvádzané dobre, grafické spracovanie je v niektorých častiach trochu neprehľadné, (napr. na str. 40, 28 – kde sa takmer zlievajú popisky reprodukcii s ostatným textom). Formálne a jazykové spracovanie vykazuje mnohé vyššie popísané nedostatky.

Celkovo ale práca Bc. Moniky Kosinové preukazuje obrovské pracovné nasadenie v zmysle prípravy rešerší existujúcich predovšetkým zahraničných odborných publikácií k danej téme, nesie v sebe veľký informatívny potenciál pre kurátorov*ky, teoretikov*čky alebo kohokoľvek, kto sa bude chcieť bližšie zaoberať vzťahom výšivky a súčasnej vizuálnej kultúry cez veľmi aktuálnu gendrovú, craftivistickú, alebo feministicky angažovanú prizmu.

PEDAGOGICKÁ FAKULTA
Katedra výtvarné výchovy
Univerzita Karlova

Doporučení/nedoporučení k obhajobě

Diplomovou práci Bc. Moniky Kosinové doporučuji k obhajobě.

Datum: 2. ledna 2024

Podpis: Anna Vartecká